

GLAS NARODA
 Največji slovenski dnevnik
 v Združenih državah
 Valja za vse leto \$4.00
 Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
 in the United States
 Issued every day except Sundays
 and Legal Holidays
 64,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 193. — ŠTEV. 193.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 18, 1919. — PONDELJEK, 18. AVGUSTA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

OGRSKA ZMEDA

VSA ZNAMENJA KAŽEJO, DA NE BO MIROVNA KONFERENCA ODOBRLA VLADE NADVOJVODE JOŽEFA. — SOCIJALISTI NE BRIGAJO ZA CELO STVAR.

Pariz, Francija, 16. avgusta. — Vsa znamenja kažejo, da ne bo do zavezniški priznani nove vlade, kateri načeljuje prejšnji nadvojvoda Jožef.

Tri mesta v ministru so bila rezervirana za socijaliste, a slednji so izjavili, da ne bodo stopili v vlado, dokler bo ostal Jožef na čelu vlade.

Nadvojvoda Jožef je baje izjavil napram poročevalcu pariškega "Tempsa", da se bo umaknil iz političnega življenja, kakorhitro bo storjen nov kabinet. Rekel je, da ne bo v nobenem slučaju zahteval zase pravice, ki bi dajale povod govoricam, da želi zopet ustnoviti monarhijo.

Novi kabinet pričakuje, da se bo vzdržal v uradu, dokler ne bo sklican novi izvoljeni parlament. Mesta ministrov za trgovino, javno blagostanje in prehrano so rezervirana za socijaliste kadarkoli bi hoteli vstopiti v ministru in na njih mesta so bili začasno imenovani drugi ljudje.

Grof Julij Andrássy, minister za zunanje zadeve v zadnjem kabinetu, je izjavil, da je za takojšnje sklicanje parlamenta, ne da bi se vršile nove volitve. (To je zopet staro magnatsko maslo, ki se ni raztopilo niti v času boljševiškega režima. Treba je le še madžarski nov na Hrvaškem in Slovaškem in golaž bo gotov!)

Novi ministri so prisegli, da bodo služili toliko časa, dokler ne bo ustanovljena ustavna vlada ter tudi priznali nadvojvoda Jožefa kot "kraljevega princega regenta" za dobo, ki bo potekla do določenega časa.

Rumunski časniški urad je izdal objavo, v kateri formalno zanika, da je Rumunsko pospeševala nastop nadvojvode Jožefa. V tozadnem poročilu se glasi:

Veliko sovraštvo nadvojvode proti Rumuncem je zelo dobro znano. Kot poveljnik avstro-ogrske čet v Transilvaniji je dovolil svojim vojakom izvrševanje okrutnosti proti rumunskemu prebivalstvu. Ko so govorili o tem, da bodo odstavljeni kralja Ferdinanda, je bil nadvojvoda Jožef glavni avstrijski kandidat za rumunski prestol.

Rumunski ne bo smela oropati Ogrsko ozemlja, soglasno z besedilom odgovora, katerega je poslal najvišji zavezniški vojni svet na zadnjo poslanico iz Bukarešte.

Besedilo odgovora je naslednje:

Mirovna konferenca jemlje z veseljem na znanje, da nastopajo Rumunci sodelovati s politiko, katero je sprejela konferenca z ozirom na Rumunsko. Razlaga si rumunski izjavo kot znamenje, da se hoče Rumunsko kot država, ki se je vdeležila mirovnih pogajanj, pokoriti sklepom konference glede vojaške misije na Ogrskem. (To je zopet ono staro "diplomatično" besedičenje, ki ima dosti besed in nepomeni ničesar. Prav je imel oni Francez, ki je rekel, da so besede za to, da prikrivajo resnične misli.)

Navodila, katera je poslala mirovna konferenca trikrat misiji zavezniških generalov na Ogrskem in katera so poslali ti generali v Bukarešto, so natančno in podrobno določila sedanjo politiko zavezničev proti Ogrski. Določevala so razoroževanje ogrskih čet, vzdržanje reda z najmanjšim mogočim številom tujih čet, določila glede prehrane Ogrske, brez vsakega vmešavanja v notranjo politiko.

Najvišji vojni svet vstaja pri svojem principu, da ni mogoče v sedanjem času dovesti do povračila glede železnice, poljedelskega materiala ali goveje živine. Soglasno s principu mirovne konference, katere so sprejeli vsi zavezniški in ki so bili uveljavljeni v mirovni pogodbi z Nemčijo, imajo le skupni zavezniški pravico določiti mero odškodnine, katero mora plačati Ogrska.

Rumunska armada in rumunska vlada nimata nobene pravice določiti obseg odškodnine za Rumunsko ter iztirjati svoj delež od Ogrske.

Rumunska poslanica, v kateri je vlada v Bukarešti izjavila, da dobivajo Rumunci s plenjenjem in konfisciranjem po Ogrskem le nazaj svojo lastnino in v kateri se je glasilo, da premirje iz novembra 1918 ne obstaja več, je bila zadržana soglasno z izjavo rumunske delegacije in to radi obzirnosti (!) poslanice in težkoč, na katere je naležala delegacija pri prestavljanju poslanice. (Kaj takega se more pripetiti le Rumuncem!) Rumunski odposlanci v Parizu so izjavili da ni prišlo v zadnjem času nobene obvestilo, vsled katerega bi bilo treba izpremeniti vsebino poslanice. (Tu imamo zopet oni zavratni narod, ki je tekem Balkanske vojne igral tako žalostno ulogo in ki se sedaj zopet šepetari kot da je on glavni zmagaalec v svetovni vojni. V tem oziru je popolnoma podoben Italiji.)

Cena kronam vedno pada

Pokličimo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerne tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pokličatvo, toda za kako me goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pokličemo v staro domo vino, naprimer:

100 kron	\$ 3.85	1,000 kron	\$ 35.70
300 kron	\$ 11.55	5,000 kron	\$ 173.50
500 kron	\$ 18.50	10,000 kron	\$ 333.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDA FRANK BANKER

PREJEM II. AMERIŠKE DIVIZIJE V NEW YORKU.

"AMERICAN BEAUTIES" SHOWER FLOWERS and OTHER GIFTS ON MARCHING WARRIORS OF THE SECOND DIVISION

NOVA VLADE SEVERNO ZAPADNE RUSIJE

Tudi Estlandija se bo baje pridružila novi državi. — General Judenich hoče napasti Petrograd.

Kodanj, Dansko, 15. avgusta. Sem so dospela poročila, da se je v Revalu stvorila vlada, ki bo kontrolirala severozapadno Rusijo in Estlandijo.

Kabinet sestoji iz ministrskega predsednika Lianozova, vojnega ministra Suvorova, ministra za prehrano Maksimova in ministra za notranje zadeve Aleksandrova.

Kodanj, Dansko, 15. avgusta. Iz Helsingsfors poročajo, da bodo začele v najkrajšem času prodirati proti Petrogradu čete, ki se strinjajo s tamošnjo boljševiško vlado. Napadalec bo vodil general Judenich.

London, Anglija, 14. avgusta. Boljševiške čete, ki operirajo na južni obali finskega zaliva, so bile strahovito poražene v bližini Marve. Porazili so jih Estonci ter ruski protiboljševiki. Ostanek se je umaknil za reko Lugo.

London, Anglija, 15. avgusta. V smeri proti Borisovu so se boljševiki umaknili na svoje nove postojanke. Po tri dni trajajočih bojih so prepuščili masurnikom Rovno, Sarny in Mirgorod.

Pri Troitsku, kjer se Kolčakovska armada umika, so baje boljševiki napredovali za 56 milj.

Stockholm, Švedska, 14. avg. Tunkajšnji ameriški poslanik je danes zanikal, da je dobila svetovna vlada v Petrogradu dve ladjici ameriških živil.

Tozadnje poročilo so bili poslali dne 6. avgusta socijalisti v svet.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerne tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je zasejeno po italijanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pokličatvo, toda za kako me goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pokličemo v staro domo vino, naprimer:

100 hr	\$ 6.80
100 hr	\$ 12.00
500 hr	\$ 64.00
1000 hr	\$ 128.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDA FRANK BANKER

NOVO SRBSKO MINISTRSTVO

Protičev naslednik je Ljuba Davidović. — Anton Trumbić je še vedno zunanji minister.

Belgrad, Srbija, 16. avgusta. — Prestolonaslednik Aleksander, regent Srbije, je danes izdal dekret, s katerim potrjuje novo ministru.

Novemu kabinetu načeljuje Ljuba Davidović kot ministru predsednik.

V ministru sta dva socijalista ter enajst demokratov.

Anton Trumbić je še vedno zunanji minister ter je član mirovne konference.

Vitimir Korać je minister za socijalno politiko in zdravstvo, dočim je general Hadžić vojni minister.

Korać je socijalist, dočim ni Hadžić član nobene stranke.

Imena ostalih kabinetnih članov še niso znana.

POVRATEK I. DIVIZIJE

Straža ameriške ekspedicijske sile je končala svojo stražo ob Renu ter se bo vrnila v Ameriko.

Koblenc, Nemčija, 16. avgusta. Prva divizija ameriške ekspedicijske armade bo v naslednjih par dneh zapustila lovske kočice Berte Krupp, palačo princea Wied in številne druge gradove ob Renu. Divizija, ki se je pričela vračati, je bila zadnja, ki je zapustila Ren ter se napotila proti Združenim državam.

Ozemlje na istočnem bregu Renu je bogato na zgodovinskih spominih, kajti to ozemlje so držali ob različnih časih Rimljani, Gali, Francozi, Španci, Švedi in končno zopet Francozi in Amerikanci. Polovica ameriškega obsega ozemlja bo izročena francoskim četam, ki se mude v tem okraju.

Lovska kočica Berte Krupp je natančno izdelana ter opremljena s številnimi spomini na postanek, rast in propast hiše Kruppov in s tem tudi zgodovine nemške imperijalizma.

KITAJSKA SE BRATI Z NEMČIJO.

Peking, Kitajsko, 16. avgusta. Parlament je sprejel zakonsko predlogo, ki vsebuje zahtevo, naj se odobri prijateljski odnosaji med Kitajsko in Nemčijo. Kabinet bo najbrže kmalo razglasil, da je konec vojnega stanja med Kitajsko in Nemčijo.

BERLIN PROTI ZAVEZNIKOM

Berlinska vlada je zavrnila zahtevo zavezničev, da se odpokliče generala von der Goltz iz Baltika.

Berlin, Nemčija, 16. avgusta. Nemška vlada je zavrnila zahtevo zavezničev, naj se odpokliče generala von der Goltz glavnega poveljnika nemških armad v baltičkih pokrajinah.

Nemčija zanika v svoji poslanici obdolžitev, da je bilo izpraznenje Litve namenoma zavlečeno ter trdi, da je postopala s plačili z načrtom, glede katerega sta se dogovorila nemški poveljnik ter angleški general Gough dne 19. julija.

Poslanica dostavlja, da je zavladalo med nemškimi prostovoljci v baltičkih provincah veliko nezadovoljstvo, ker ni hotela Ullman vlada v Litvi priznati litvinskega državljanstva onim vojakom, ki si ga žele.

Nemška vlada svira zavezničke pred mogočimi zapletitvami v Litvi, če bodo odtegnjene nemške čete. Opozicija Nemecev proti izpraznjenju Litve je bila baje posledica poskusa litvinske vlade, da sodeluje z angleškimi četami v dotičnih pokrajinah. Namen litvinske vlade je bil izgnati vse baltičke barone, ki so povečini Nemci ter druge Nemece v namenu, da se s tem potom uniči veliki nemški upliv v baltičkih provincah ter onemogoči bodočo zvezo med Nemčijo in boljševiško Rusijo.

NOVO ENOTNO NEMŠKO POVELJSTVO.

Z ameriški četami v Nemčiji 2. avgusta. (Pismo poročilo.)

Soglasno z informacijami, ki se nahajajo v rokah ameriških armadnih častnikov je očitno, da je maršal Hindenburg ob prišli svojega odstopa ter razpusta enotnega vrhovnega armadnega vodstva objavil, da ne pomenja ta razpust konca fronte ga poveljstva na istočni fronti. Novo najvišje poveljstvo za istočno fronto je bilo ustanovljeno ter je stopilo na mesto prejšnjega glavnega armadnega stana nemške armade. (Nemci se znajo izogniti nevarnostim ter bodo dali zaveznikom še dosti posla, če se bodo slejti tako natleno vmešavali v notranje razmere Nemčije sedaj, ko je bil sklenjen mir.)

KOLERA NA KITAJSKEM.

Peking, Kitajsko, 17. avgusta. V številnih kitajskih pristaniščih je izbruhnila kolera. Najbolj so prizadeta mesta Šanghaj, Dairen in Tientsin.

JOZEF OV 'PRESTOL' SE MAJE

VLADE NADVOJVODE JOŽEFA NASPROTUJEJO SOCIJALISTI IN INDUSTRIJALNI DELAVCI VPREK. — JOŽEF BO RAJE STOPI NAZAJ V PRIVATNO ŽIVLJENJE — USODEPOLNO PISMO.

Berlin, Nemčija, 16. avgusta. — Posebna poročila z Dunaja in Padimpekte na berlinsko časopisje označujejo stališče nadvojvode Jožefa kot celo kočljivo. To pa raditega, ker nečajo socijalisti sodelovati in ker je značaj ljudi, katere je poklical Jožef na odgovorna mesta nad vse reakcionaren.

Skoro vsi novi ministri so bili pristaši proslulega režima Tisze.

Ker niso dobili industrijalne delavci in buržuazja primerne zastopstva v kabinetu, je zelo dvomljivo, da bi sprejeli zavezniški novi kabinet kot reprezentativno vlado. Odpor socijalistov proti novi vladi temelji v glavnem na tem, da hoče nova vlada pridržati pri novih volitvah stari sistem pluralitnih volitev.

V nekem poročilu z Dunaja se glasi, da je nadvojvoda Jožef, ki je spoznal, da je njegova oseba resna ovira k pomirjenju Ogrske, sklenil umakniti se v privatno življenje ter se odpovedati svoji časti, kakorhitro bo izvoljen novi koalicijski kabinet. Pritisk v tej smeri proizvaja tudi zavezniška komisija, ki zahteva odgovorno vlado, s katero bi bilo mogoče skleniti mir.

Pismo prejšnjega cesarja in kralja Korlička na nadvojvoda Jožefa, v katerem trdi Karol, da je še vedno kronani kralj Ogrske in v katerem pooblašča nadvojvoda, da prevzame suvereno oblast do njegovega povratka, je veliko prispevalo k splošnemu nezadovoljstvu in nezaupanju, na katero je naletel nadvojvoda. V poročilu se glasi nadalje:

V številnih krogih prevladuje razpoloženje, da ni bilo naslovljeno pismo na sedanega guvernerja ogrske republike, temveč da ga je izgnani kralj pisal na prošnjo nadvojvode. Pismo pa je prišlo predčasno v javnost.

Minimalna plača

UVELJAVITI JE TREBA NAJMANJŠO PLAČO IN NAJMANJŠI DOHODEK ZA VSAKEGA DELAVCA. — KAKO BI SE NASTOPILO PROTI DRAGINJI?

London, Anglija, 7. avgusta. (Pismo poročilo Ass. Press.) — Najnovejša stvar v delavskem programu za socijalno reformo, je bila določitev, da je treba uveljaviti najmanjšo plačo in najmanjši dohodek za vsakega možkega, ženske ali otroka, ki je zaposlen v industriji.

Načrt, katerega je izgotovil Arthur Henderson, tajnik delavske stranke, določa, da je treba 20 odstotkov vseh državnih dohodkov nacionalizirati kot sklad, ki bo zagotovil najmanj \$2.25 za vsakega delavca na teden in naj bi so možki, ženska ali otrok. (Ta določitev minimalne plače v Angliji se nam zdi prenizka, a je treba pri tem pomisliti, da niso plače v Angliji take kot so v Ameriki, kjer zahtevajo delavci po en dolar na uro. Najnovejša stavka uslužbenecv nadeestnih, podestnih in drugih železnice v New Yorku dokazuje, da gredo zahteve delavcev vedno naprej. Vprašati se moramo pri tem, kdo je temu vzrok. Gotovo niso vzrok delavci sami, ki so veseli, da imajo toliko, da morejo preživeti svoje družine.

Vzrok cele zadrege je kapitalistični sistem, ki hoče izrabiti ubogo paro ter se pri tem naslanja na oboroženo silo države.

Kongres razmišlja sedaj o veliki draginji, ki vlada po celi državi. Povsod se porajajo stavke, ki natančno značijo obseg nezadovoljnosti, ki vlada med delavstvom.

Kljub temu pa se ne gane nobena roka in oni, ki so prišli do moči vsled političnih intrig ter uplivanja na mase, ne ganejo nit iz zaveznic, da bi skušali razvozlati težavni položaj, v katerega je zabredla Amerika vsled svoje sovdeležbe v vojni.)

VSI NA VESELICO!

Slovensko Delavsko Podporno društvo v New Yorku priredi v nedeljo dne 24. avgusta velik piknik v Henry Walters Emerald Parku, Glendale, L. I.

Razen srečkanja, šaljive pošte itd. se bo nudila obiskovalcem raznovrstnejša zabava. Za okužen prigrizek in izborni kapljico vse najboljšje preskrbljeno. Nič se ne bo kesal, kdor se bo vdeležil piknika tega najmlajšega, pa najbolj naprednega newyorškega delavskega društva. Znano je, da so veselice, ki jih prireja S. D. P. D. najboljše obiskane in da je na njih nihče ne dolgočasni. Jpati je, da bo to pravilo tudi pri tej priliki v polni meri obveljalo. Pride naj vsak, kdor ima kolikaj časa in komur je pri srečanju napredek društva, ki se je moralo boriti s neizmernimi težkočami, dalo podlago najmanjši bodočnosti in lepšega napredka.

BIVŠI KAJZER JE KUPIL POSESTVO NA HOLANDSKEM.

Utrecht, Holandska, 17. avgusta. — Bivši nemški kajzer Viljem, ki živi izza svojega prihoda na Holandsko v gradu Amerongen, je kupil v Dooren veliko posestvo in hišo.

Posestvo je kupil od baronice Beauford ter se nahaja kakih pet milj severno od Amerongen.

NOVA BREŽIČNA POSTAJA.

Pariz, Francija, 17. avgusta. — Francoska vlada bo napravila v bližini Bordeauxa novo brezžično postajo, ki bo imela 12,500 milj radija. To bo najbrže najmočnejša brezžična postaja na svetu — trikrat tako močna kot je ona na Eiffelovem stolpu.

Znje bo mogoče brzojaviti v vse kolonije na svetu.

GLAS NARODA

SLOVENSKO PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK SAKSER, President, LOUIS BENEDIK, Treasurer.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
11 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvenredni nedelji in praznikom.
Na celo leto vajo list na Ameriko in na celotno leto na mesto New York \$2.50
Na pol leta \$1.25 Za pol leta na mesto New York \$2.50
Na četrt leta \$1.25 Za četrt leta na mesto New York \$2.50
Na šest mesecev \$1.25 Za šest mesecev na celo leto \$2.50

GLAS NARODA
("Voice of the People")
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$4.00.
Advertisement on agreement.

Dužni brez politike in obojnost se ne priključuje.
Doma naj se blagoviti politiki po Money Order.
Pri sprejemih kratek naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnje številke naznači, da hitreje najdemo našo številko.

"GLAS NARODA"
11 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
Telephone: 874 Cortlandt.

Mahinacija Habsburžanov

V poročilih, katera navajamo na drugi strani lista, se glasi, da je naslovil prejšnji avstrijski cesar in ogrski kralj Karol Habsburški, pismo na nadvojvodo Jožefa, ki je sedaj dejanski diktator na Ogrskem.

V tem pismu pobjaša Karol nadvojvodo Jožefa, da sme prevzeti v njegovem imenu vladati na Ogrskem, "dokler se on ne vrne".

Nadaljna poročila pravijo, da je poslal izgnani Karol to pismo na inicijativno nadvojvode Jožefa in to pismo naj bi služilo kot dejansko opravilo za državni preobrat, katerega baje hoče vprizoriti nadvojvoda Jožef ter s tem zopet postaviti na ogrski prestol Habsburžane.

Umevno je, da je sedanja zmeda na Ogrskem kaj dobro došla Habsburžanom. Komunistični eksperiment, katerega so vzporedili nekateri prenapetosti, — ki so se pozneje izkazali kot lopovi najnižje vrste, kajti skušali so odnesti v inozemstvo velike svote denarja, katerega so nagromadili tekom svoje "vlade" — je preprečil Habsburžane, se vedno zaverovane v svojo moč in od Boga dane poslanstvo, da ne moreta Avstrija in Ogrska obstajati brez njih.

Habsburžani so prišli do tega prepričanja ter dobro vedeli, da je najti med narodi Avstrije in Ogrske še vedno dosti ljudi, ki si žele nazaj starih časov, ki hočejo državnih sinekur, ki hočejo "easy" življenje kot so ga živeli pred nedavnim časom v kazinih, hišah pohote in drugih mestih, kjer je bila poštenost in prepričanje na prodaj za par zlatnikov.

Habsburžani so prišli do prepričanja, da svet ne more izhajati brez njih. Istega mnenja so tudi vse ostale kronane glave, ki pa so, — po pravici rečeno, — bolj demokratične, ker vedo, da je njih slava odvisna od privoljenja naroda, katerega vladajo.

V tem oziru se Habsburžani razlikujejo od ostalih. Mislijo namreč, da brez njih narodi centralne Evrope sploh ne morejo obstajati in to mnenje je tudi napotilo prejšnjega avstrijskega cesarja Karola, da je pisal nadvojvodi Jožefu pismo, ki ga je diskreditiralo v očeh ogrskega naroda.

Pognani ogrski kralj in avstrijski cesar ima res smolo. Najprvo se je blamiral, ko je pisal ono zgodovinsko pismo svojemu svaku, služočemu v francoski armadi. Dotično pismo je predstavljalo prvi korak k končnemu padcu moči Habsburžanov, ki so nekoč vladali polovici sveta ter vzeli tako žalosten konec.

V preživelih članah te družine, degenerirane skozi in skozi, pa še vedno živi zavest, da ni mogoče "ronati" sveta brez njih. To njih prepričanje je bilo tudi vzrok, ka je Karol naslovil na Jožefa pismo, s katerim se je prav tako blamiral kot se je preje s svojo epistulo na svaka.

Stari Frane Jožef in pokojni Ferdinand sta imela veliko več smisla, kajti zavedala sta se dejstva, da ni mogoče stvari gnati še naprej in da mora priti v doglednem času do odločitve. V sled tega sta tudi iskala zaveznikov, katere sta našla v nemškem imperijalizmu ter njega trabanthi, Bulgari in Turki.

Vedela sta, da moreta zatreči gibanje v mejah Avstro-Ogrske le s pomočjo nasilja ter vojaške zmage nad mislijo svobode.

Vsakemu je znano pismo, ki ga je pisal avstrijski cesar Frane Jožef svojem zavezniku Viljemu Hohenzollernskemu, v katerem se je glasilo, da je treba naprvo kaznovati Srbijo ter nato uničiti Rusijo ter vsed ržave, ki bi se drznile nasprotovati imperijalističnim ciljem pan-germanstva.

Ta lepi sen se je razblinil v nič in krovane glave centralno-evropskih držav so šle v prognanstvo, potem ko so žrtvovala na stotine tisočev mladih in krepkih ljudi, ki niso bili avstrijski v svojem sreč ter šli v boj proti svojim bratom le pod največjim pritiskom.

Habsburžani so izkoriščali tudi nacionalistične težnje podjarmljenih narodov ter slikali Hrvatim in Slovincem žalostno bodočnost, ki jih čaka v slučajni zmagi zaveznikov in s tem tudi zmage perfidne Italije.

V tem oziru so imeli prav in vse, kar so rekli, se je do polnice izpolnilo.

Naš narod, naš mali slovenski narod, je bil razkosan v imenu "pravice in samoodločbe narodov".

V tem oziru so imeli Habsburžani prav, dasiravno so delovali le v svojo lastno korist ter skušali tem potom utrditi majajoci se prestol.

Niso pa meli prav oni "zastopniki" našega troimenskega naroda, ki so šli na limanice Italijanom ter podpisali Rimsko pogodbo neslavnega imena, vsled katerega je bil omogočen razpad Avstrije.

Cesar niso mogli opraviiti Italjani z orožjem, so opraviili pravo maechiavelso zvijačo in ugibi, kratkovidni jugoslovanski katin so jim sedli na limanice.

Italija je izjavila, da bo upoštevala integriteto ozemlja jugoslovanskega naroda in na podlagi te izjave so prenehali jugoslovanski polki v avstrijski armadi z bojem proti Italijanom.

To je ona slavna "zmaga", o kateri govori D'Annunzio. To je bil tudi prvi vzrok propada Avstrije in s tem tudi Nemške, kajti obe državi nista bili v stanu opraviiti ničesar proti svojim lastnim vojakom, ki so sklenili pakt z zavezniki v dobri veri, da bo s tem prišla dolga pravice in svobode vseh narodov, še tako majhnih.

Jugoslovanski "diplomati", ki so bili v onem času v Rimu, so pa pozabili vprašati Italijane, kaj je z Londonsko pogodbo, ono nemarno pogodbo, katere sta morala Francija in Anglija podpisati v Jasu največje zadrege. Pozabili so vprašati italijanske diplomate, če hočejo vsprisko novih razmer razveljaviti pogodbo, ki je izročala velik del slovensko-hrvaškega naroda v roke spufani Italiji.

Celo dejanski obstoj Londonske pogodbe so, zanikali častivredni člani Londonskega odbora, ki so prihajali v Ameriko ter domnevno, da bodo ameriški "johoci" trželi vnam njihovim bes-

dam ter jih proslavljali kot proroke in "odrešenike" naroda. Izjavljali so na vprašanja priprostitih ljudi, ki pa imajo mogoče več možgan v glavi kot pa oni, da to stvar in zadeva "visje politike", katere navaden člove ne razume.

Bekli so, da bo Londonski odbor že tako uredil vse stvari, da bo prav.

Amerikanci jugoslovanskega pokolenja pa so vedeli, kam moli pes taco ter se vsled tega držali skrajno rezervirani proti tem "odrešenikom" in prozeitom Londonskega odbora, ki je naši stvari dosti škodoval, a le malo pomagal in to predvsem radi svoje nadržosti, — pristno avstrijske, — ter nepoznavanja dejanskih razmer.

V trenutku, ko se je morala odločiti usoda našega naroda, ko je bilo treba povdariti absolutno potrebo zavarovanja našega narodnega teritorija, so ti lajaci od daleč izginili ter z veseljem žrtvovali kos našega naroda, samo da bo Srbija večja.

To imenujejo oproščanje našega troimenskega naroda. Šli so v pokoj, sedli na ministrske stole ter žive sedaj v zavesti, da so "rešili" domovino in da je to rešitev pripisovati izključno njim.

Dejanski pa je moramo pripisovati onim neustrašenim in odločnim možem v vrstah avstrijske armade, ki so bili navdani z napačno mislijo, da bo njih narod osvobojen, če izroče orožje zaveznikom na milost in nemilost.

Habsburžani so zasledovali ta razvoj ter čakali na trenutek, ko stopijo zopet v javnost.

Prilika zato se jim je nudila, ko so prišle zmehnjave na Ogrskem do svojega viška po komunističnih eksperimentih Belz Kuna in ko ni preostajalo ničesar drugega kot poklicati na odgovorno mesto edinega izmed Habsburžanov, ki je še ostal na Ogrskem kot reprezentat odslovljene dinastije.

Jasno je, da ne bodo Habsburžani ničesar opraviili.

Kar je mrtvega je mrtvo in v velikem preobratu, ki se je izvršil na svetu in ki se bo še izvršil, so Habsburžani zadnji, da bi igrali kako vodilno ali odločno ulogo.

Requiescant in pace!

Za vseučilišče v Ljubljani

Dr. Drag. Lončar je imel v sebi ali služile tujen. Narodnega predstavništva v Belgradu dne 3. julija 1919 sledeči govor:

Visoka zbornica! Kakorhitro se je slovenski narod odtrgal od Avstro-Ogrske in se združil s Hrvati in Srbi v eno državo, takoj se je zopet pojavila stara misel slovenskega vseučilišča. Ustanovila se je v Ljubljani vseučiliška komisija, ki se je pod vodstvom dr. Danila Majarona lotila težke naloge, da napravi podoben načrt. Naj ji bo oja ojen trud izrečena naša zahvala! Posebno zahvalo pa dolgujemo v tem trenutku tudi gospodu ministru prosvete za njegovo naklonjenost naši vseučiliški akciji.

Ko danes obravnavamo vprašanje slovenskega vseučilišča v prvi zbornici države SHS v konkretni obliki, s tem znagovito zvršujemo 70letno borbo slovenskega naroda za najvišji znanstveni zavod, borbo od leta 1848, dalje, ko se je prvič v Avstriji pojavilo deloma (toda samo začasno) usrešnjevanje te misli. Ves narod brez razlike političnih strank se je družil ol tej misli v mogočno manifestacijo za svojo kulturo. Razlikovali smo se pač glede kraja in glede tipa; toda načelnih razlik med nami splošno ni bilo in jih ni. Ves narod je enih misli. (Ploskanje.)

Ljubljanska univerza s tehniko, ki se danes ustanavlja, nam zbuja obenem zgodovinske spomine na francosko okupacijo naših krajev, ko je Ljubljana imela nekako visoko šolo in tehniko, kakor ji ustanavljamo danes. Pod Metter-nichem je to seveda zopet prenehalo. Preko sto let je bilo treba, da je dobila Ljubljana nazaj, kar je nekoč že imela.

Visoka zbornica! Od 16. stoletja dalje razvijamo Slovenci svoj jezik in svojo književnost in se iz brezlike mase oblikujemo v kulturno skupnost. Na tem dejstvu, ki ga je ustvarila zgodovina, zidamo dalje, ker hočemo ineti solidna tla pod seboj. Vez med nami in ostalimi Jugoslavoani so bile zdaj večje, zdaj manjše, kakor so bile pač prilike, v katerih smo živeli in katerih nismo ustvarjali sami. Ko pa je napočila doba našega narodnega preporoda, se je samotvorno vedno bolj začela uveljavljati tudi misel jugoslovanske. Naši veliki možje, kakor Prešeren in Levstik, so pravilno pojmovali svojo nalogo med nami, ako so delali na podlagi, ki je bila zgodovinsko dana: brez skokov od tradicionalnega slovenstva zavestno v smeri proti jugoslovanstvu. Mi, njih potomci, ne moremo in ne smemo drugače, ako hočemo dovesti vsakega posameznika do omike in pojmovanja človeškega dejanstva, ako hočemo, da bi bila omika ne samo ekstenzivna, ampak tudi intenzivna.

Slovenci smo si v težkem boju ssovražno avstrijsko vladu pribojili in ohranili to, kar imamo: svoj jezik in svojo književnost, svoje šolstvo in svojo upravo, kratka: svojo kulturo in svoje gospodarstvo, ki rabita nege in brige, da se moreta spopolniti in dovršiti. Visoka šola naj bi bila znanstvena prizadevanja Slovencev našega stremeljenja naravnost, da se razmahnejo vse naše sile, ki so doleži in spale univerza v Ljubljani vredna svo-

jega imena ter delala čast narodu in državi. Izjavljam, da glasujem za zakonski naert; toda z načelno opazko o bogoslovnih fakultetih v obče, da namreč niso v pravi zvezi z modernim univerzo, ki nima konfesionalnega značaja. Niso v pravi zvezi ne zato, ker ne bi bilo tam znanstvenih disciplin ali priznanih znanstvenikov, marveč zato, ker spadajo te znanstvene discipline glavno na modroslovno fakulteto, a drugo — kot teorija in praksa posameznih konfesij — v učilišča in vzgajališča dotične cerkve.

Završujem: Naj živi ljubljanska univerza kot kulturni mejnik in branik zapadnega jugoslovanstva! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

"Naprej" z dne 18. julija priobčuje sledečo vest:

Slovensko vseučilišče!

Poverjenik dr. Verstovšek je prejel iz Belgrada dne-17. julija nastopno brzojavko:

S posebnim veseljem Vas olvesčam, da je zakon o univerzi v Ljubljani definitivno sprejet v Narodnem predstavništvu. Uverjen sem, da bo tudi to najmlajše naše vseučilišče skupno z zagrebškim in belgrajškim učeno vplivalo na kulturni napredek našega naroda. Najprisrčneje čestitam otvoritvi vseučilišča in želim mnogo uspeha. — Minister prosvete Davidovič.

Na brzojavko je odgovoril poverjenik za uk in bogofašter dr. Verstovšek ter v zahvalnih besedah izrazil naše trdno upanje, da postane ljubljanska univerza vredna posestina belgrajske in zagrebške univerze.

Strašne žrtve svetovne vojne

Statistika izgub, ki jih je pretrpela francoska armada v svetovni vojni, je domalega dovršena. Ker je časopisje ponovno razpravljalo o tem predmetu ter približevalo več ali manj pogrtežljive podatke, je umestno objaviti izgube v natančnih številkah.

Število mrtvih in pogrešanih znaša 1,285,000 mož in častnikov, ter razen tega še 67,000 vojakov iz kolonij.

Ranjenih je bilo 2,560,000, pri čemer lahko ranjeni niso nikakor vsteti.

Skupna svota izgub je torej 3 milijone in 800 tisoč mož, ki pa ne obsega izgub pri kolonijalnih čet.

V razmerju s številom čistokrvnega francoskega prebivalstva (39 milijonov), pomeni ta svota 9.74 odstotkov izgube.

Koliko je trpel francoski narod v vojni, se predloži najbolje, ako se primerja s temi v odstotkih izraženimi izgubami pri drugih zaveznikih armadah.

Armada britanskega imperija je imela od 61 milijonov belopolnega prebivalstva 803,320 mrtvih in pogrešanih ter 1,649,946 ranjenih, skupno torej 2,453,266, oziroma z všteti belokožci, ki so bili prideljeni raznim kolonijalnim četam, 2,782,779 izgub, kjer drugopoltniki zopet niso všteti.

Odstotno razmerje z 61 milijoni belopolnega prebivalstva — znaša 4.56 odstotkov.

Armada združenih držav je izgubila zvega skupaj 264,988 mrtvih, pogrešanih in ranjenih.

Italjani za aneksijo zasednega ozemlja

"Goriški Slovenec" z dne 9. julija piše:

Italjanski časopisi prinašajo sledečo, za nas jako pomembno vest:

S posebno naredbo, ki je v tisku, se organično preskrbi za stopen prehod sedanega položaja v stalno aneksijo ozemlja, ki so se zasedla onstran stare državne meje. V središču, v neposredni odvisnosti ministrskega predsednika se ustanovi poseben urad za izvrševanje oblasti, ki jih ima vlada pri splošni upravi teh ozemelj, kakor tudi po zaslanju posameznih ministrstev za pripravo njih ukrepov, ki so potrebni za prehod iz starega v novi režim. To se izvrši s tem, da se tudi po izvršeni aneksiji združi in dopolni delovanje posameznih upravnih oblasti s posebnim ozirom na dejanski položaj in zakonodaje novih dežel. Pri središčnem uradu se ustanovi posvetovalna komisija, nastavljena

Jugoslovanska Katol. Jednota

Ustanovljena leta 1896 — Inkorporirana leta 1906.

Glavni urad v ELY, MINN.

GLAVNI URAODNIKI:
Predsednik: MIHAEL ROVANSKEK, box 351, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 108 Pearl Ave., Lorain, Ohio.
Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neplačanih: LOUIS COSTELLO, Salsda, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIKI:
Dr. JOS. V. GRAHEK, 348 E. Ohio St., N. S. Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:
JOHN GOUZE, Ely, Minn.
ANTHONY MOTZ, 3441 Ave. M., So. Chicago, Ill.
IVAN VARGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:
GREGOR J. PORENTA, box 178, Black Diamond, Wash.
LEONARD SLABODNIK, box 480, Ely, Minn.
JOHN RUPNIK, S. E. box 24, Export, Pa.

PRAVNI ODBOR:
JOSEPH PLAUTZ, Jr., 432-7th St., Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 634-2nd Ave., Duluth, Minn.
MATT POGORELC, 7 W. Madison St., Room 606 Chicago, Ill.

ZDRUŽEVALNI ODBOR:
RUDOLF PERDAN, 6028 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.
FRANK SKRABEC, S. E. box 31, Denver, Colo.
GREGOR HREŠČAK, 407-8th Ave., Johnstown, Pa.

Jednotno glasilo: GLAS NARODA.
Vsi dopisi, tiskajoči se uradnih zadev kakor tudi denarna pošiljstva naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse priitoke pa na predsednika porotnega odbora. Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bode oziralo.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovonom za oblen prijatel. Jednota posluje po "National Fraternal Congress listvici. V blagajni ima krog \$300,000 (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, poškodnin in smrt, nima je že izplačala do \$1,500,000 (en milijon in pol dolarjev).

Bolniška podpora je centralizirana. Vsak opravičen bolnik ni je svetst do dobri podpora, kadar jo potrebuje.

Društva Jednote se nahajajo po raznih naprednih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, priporočamo ustanovitve novih. Društvo se lahko vatanovi s člani ali članicami.

Za nadaljna pojasnila se je obrniti na glavnega tajnika.

po večini iz krajevnih zastopnikov in razdeljena radi posebnosti predmetov na dve pokrajinski skupini, na jadransko in tridentinsko, ki bodo obravnavale snov v posebnih odborih. S tem si zagotovi vlada dragoceno podporo za inicijativne in navodila ter zadosti obenem željam zainteresirane prebivalstva.

Na periferijah se poskrbi za namene vsaj tri dni preje politično oblasti, ki sme ukreniti glede uporabe blaga v dotičnem obratu. Kršitelji te odredbe bodo kaznovani z zaporom do 5 mesecev in z globami do 10,000 lir.

POZOR! **POZOR!**
Izšel je nov obširni cenik **DOMAČIH ZELIŠČNIH ZDRAVIL**

(priporočenih po župniku Knežppu.)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brez plačila.

MATH. PEZDIR,
Box 772, City Hall Bldg.,
NEW YORK, N. Y.

HARMONIKE

bodisi kakršnekoli vrste izdelujem in popravilam po najnižjih cenah, a dele trpežno in zanesljivo. V popravu neseljavko vsakdo pošlje, ker sem še nad 18 let tukaj v tem poslu in sedaj v svojem lastnem domu. V popravu vsakega kraljevega kakor vse druge harmonike. Stare kupim ali sprejemem v omeje.

JOHN WENZEL,
1017 E. 62 St., ..Cleveland, Ohio,

FREE LAXCARIN

Najboljši preparat za zaprtje, dispepsijo, slabotno prebavo, nered v lednicah in jetrih in bolečinah v črevesih. Laxcarin je čistilec krvi. Vzorec ne stane nič. Polno zdravjenje šestih zavojev set dolarjev in 25c. vojne davka. En zavoil en dolar in štiri cente vojne davka. Prodaja ga le Laxal Medicines Co. Laxal Bldg., 7, P. O. 963, Pittsburgh, Pa.

Vi ste lahko zdravi

Se se ste zdraviti pri prvem in najboljšem zdravniku v Pittsburghu, DOKTOR-JU OSBORNU, v katerega uradu se govori čisto slovenski in ki se nahaja na 113 Smithfield Street, drugo nadstropje. Dobite ga lahko. On jamči za pravo zdravljenje vaše bolezni, zdravi pa vse bolezni, moške in ženske. Posebno se pazi, da hitro in trajno ozdravi vse privatne bolezni možkih. K njemu se lahko za zaupanjem obrnete. On zna varovati tajnost. K njemu prihajajo ljudje od blizu in daleč da jih zdravi. Njegove cen, ne so zmerne, zdravljenje najboljšo. On ima svojo lastno lekarno in vse električne stroje za pregledovanje. On zdravi vsakega enako: bogatina in siromaka. Pojdite k njemu in se sami prepričajte. Pazite na naslov:

PROFESOR DOKTOR OSBORNE
Slovenski zdravnik 113 Smithfield Street, (2. nadstropje) Pittsburgh, Pa.

Niso kraljevaši.... niso!

Od nekdaj je zapihal veter, in omizje, ki si nadeva ime "Slovenska Narodna Zveza", ga je občutilo, pa hiti, da obrne plašč, dokler ne bo prepoznano — vsaj nekateri besedniki te spoštevane, četudi še skrivno sovražne družbe.

"Ameriška Domovina" — to je namreč ime nekega v Clevelandu izhajajočega lista, ki se je pred nedavnim prekrstil, kakor imajo taki listi navado pretvarjati se in spreminjati se — je občutilo potrebo, da se zopet enkrat zagovarja zaradi monarhizma. Zakaj prihaja prav sedaj s to obrambo, je uganka, ker se že celo večnost živ krst ne zveni s zvezico in bi zaradi JRZ tudi lahko nadalje mirno počivala brez strahu, da bi kdo motil njeno spanje. Toda če mislijo nekateri gospodje, da je treba govoriti o teh rečeh, jim na vsega zadnje lahko posvetimo par minut, četudi vemo, da se ne izplača.

"A. D." bi rada dopovedala ameriškim Slovincem, da zvezica, kateri služi za košček glasila, ni "kraljevaška". Monarhizma namreč nima v svojih pravilih. Ko je zastakala radi svoje nedolžnosti v pogledu kraljevaštva, se pa skuša malo postaviti in se trka po prsih, češ koliko dobrega da je storila za rojake v tej deželi, v stari domovini in po vsem širnem svetu sploh.

Ne zavidamo S. Z. njenih takozvanih uspehov. Človek mora — kakor je dejal čehoslovski predsednik Masarik — imeti tudi kaj za svojo fantazijo, zlasti če je fantazija vse, od koder more črpati svojo slavo. Toda rahločutna "A. D." naj ne prikačuje, da bodo Slovinci v Ameriki tako navni, kakor bi jih ona rada videla. Šola zadnjih let ni mogla ostati brez sadov in kdor odpira oči, jih je med Slovinci sploh. Tako naprimer bi mila Clevelandčanka boljše storila, če bi ne pogrevala tistih kart, s katerimi bi se rada poba hala, če bi bilo. Že davno vesak rojak, da so bile tiste karte brez vsake cene, kajti tekem vojne je bilo vse od tega odvisno, kako se obnaša človek, ne pa kakšne karte ima v žepu.

Izkaznice, ki jih je izdajala S. Z., niso imele biti za cent več vrednosti, kakor članska karta katerekoli organizacije; kdor ni utegnil zagrešiti, se mu pravilom tudi brez tiste karte ni bilo treba bati hudega; če je pa prišel z zakonom na kakršenkoli način v konflikt, mu tisoč Zakrajškovih kart ne bi bilo nič pomagalo.

Plemenitost zvezarjev pa ni tičala predvsem v tem, da so hoteli varovati, česar niso mogli varovati; glavni namen teh lepših kartic, ki ga na njeno žalost zvezica le ni dosegla, je bil nekoliko drugačen. Vsa jih je kdo moder, pa mu to ne zadostuje in bi bil rad še modrejši. V ta namen se mora abnormarno napenjati, pa ne ve, da mu to lahko škoduje na duši in telesu. Tako je bilo z našo "mogočno" konkurentinjo. Njene karte niso bile nič drugega, kakor trenek, na katerega bi bila rada lovila "ribice lude", le da niso bile te ribice že davno več tako "lude" in so poznale vado.

Ej, bolje bi bilo, če ne bi zvezarji več govorili o teh kartah! Spominjajo namreč na epizode iz zgodovine zveze, na katere bi morali sami rajše pozabiti. Gospod Pire, ki bi rad, da se piše njegovo ime od prve do zadnje črke veliko, se je sicer včasih bahal z demagogijami. De gustibus non est disputandum! Vendar pa imajo kulturni krogi o demagogijah pregovor, ki ni baš laskav zanje. Posebno pa izgubi ovadništvo vsak "ar", če ostaja brez uspeha, to se pravi, če ni imelo podlage, kar velja splošno za dokaz, da je bila njegovemu notranjemu nagonu ime — hudobnost.

Na to poglavje spominja fabula o izkaznicah, katerih preveč prebrisani in vsleditega premalo razumni smoter je bil ta, da se pravila dve kategoriji Slovincem, od katerih naj bi bila ena a priori veljala za neveljavno ali vsaj za sumljivo — seveda naj bi to bila tista brez — famoznih kart.

Uspeha ni imela ta reč nobenega: kakor se pravi po slovenski, ni bila ne na konja, ne na osla. In medtem ko je JRZ brez kart rastlo, je treba močnega mikroskopa, da odkrije človek mikroorganizem, imenovan Slovenska Narodna Zveza.

Prav sedanjí čas ni nič kaj primeren, da se govori o kampanji za prostovoljce. Saj ve tudi "A. D." kaj o tem, kakšna usoda je doletela tiste idealiste, ki so preveč zaupali opromodu gospoda Kardordjevičja maljega. Ali bi ne bilo bolj priporočljivo molčati, kot pa biti samega sebe po zobeh?... Naša glasila so svoj čas povedala, kako se je godilo jugoslovanskim prostovoljcem na Ruskem in prišli bo čas, ko se bo o tem romanu kaj več povedalo. Toda ni li razočranje tukajšnjih prostovoljcev precej enako onemu v Rusiji?

Ampak za zvezo je danes — nenadoma — glavno, da kaže ni kraljevaška. Hm! V svojih pravilih nima monarhizma! Dobro! Toda kakšna je bila tista vlada v Belgradu, ki je morala baš te dni demisionirati? Ni li bila monarhistična do kosti? Ni li naravnost vsiljivo neprenehoma naglašala svoj "Kingdom", da si je to moralno in juridično popolnoma neopravičeno, ker je Narodno Vijeće za Hrvače in Slovence stopilo v zvezo s Srbijo pod pogojem, da določijo šele konstituenta ustavo bodoče države?

Nista li gospod Pašić in Protić na vse mogoče načine poskušala napraviti iz kraljevine fait accompli, preden se snide ustavodajna skupščina? In pri tem nam prihaja na misel neka resolucija zveze, na katero so gospodje nemara prehitro pozabili. Kaj je s tisto znamenito izjavo, da je vlada v Belgradu edina opravičena govoriti v imenu Jugoslovancov — tista vlada, ki je absolutno kraljevaška in ki bi bila rada celo s politično prevaro in z militarističnim nasilstvom proti volji naroda uveljavila svoj monarhizem.

Svoje lastne izjave, gospodje, prečitajte, če tako hitro poznate, pa boste vedeli, zakaj vas smatra ljudstvo za služabnike reakcionarne monarhistične ideje, če se sme to uboštvo še imenovati ideja.

Naposled pa ne smemo prežreti, da zna "A. D." biti tudi humoristična, kar je v njenem položaju vreden dar. Neprecenljiv je sledeči stavek, ki je bil resnično napisan in resnično tiskan v omejenem izrednem listu:

— Če bi bili (namreč mi, JRZ.) malo manj prepirljivi, neznosni, prijazni in bratski, bi bilo vse bolje.

Vsaših so ljudje, ki poznajo naš narodni karakter, dejali, da nimamo pravih lastnosti za humorističen list. To bo treba preključiti. Sicer je to posebne vrste humor, ampak vendar humor, če okepa človeka z blatom, zliješ nanj par golih gnojnic, mu ponudiš s finim izrazom "SUNEK V GOBEC", pa ga potem vprašaš, zakaj je vendar tako "prepirljiv", zakaj ni bolj "prijazen in bratski", češ da bi bilo vse lahko boljše.

Veter je zapihal od nekdaj... Ampak gospodje se bodo enkrat naučili, da plač ni jadro...

POSLUŠAJTE MOJ NASVET!

Cena kronam je sedaj zelo nizka.

Poslušajte svojcem v stari domovini ter jim pošljite denarno pomoč.

Neposredna brzojavna zveza s Jugoslavijo.

Jamčim za vsako denarno pošiljavo, ter pošiljam leta v Ljubljansko Mestno Hranilnico v Ljubljano, katera izplača neposredno in popolno vsaki žneak vašim ljudem v domovini.

Ako ne želite poslati denarja sedaj, si pa lahko zagotovite to nizko ceno kronam s tem, da kupite menjico (Draft) za sedanjo ceno ter jo v bodočo porabite in si s tem priručite denar.

Za vse podrobnosti glede denarnih pošiljav in potovanja v stari kralj. se obrnite vedno in edine na naslov:

EMIL KISS, Bankir

133 Second Avenue, New York, N. Y.
Vstanovljeno pred dvajset leti.
4 odst. OBRESTI SE PLAČA ZA ULOGE

Materinstvo in amerikanizacija

V čem obstoji prava amerikanizacija, to krasno ilustrira nekdo poročilo, ki ga je izdal Urad za oskrbo otrok (Children's Bureau) od U. S. Department of Labor. To poročilo primerja oskrbo mater in otrok v dveh countyjih v Wisconsinu. Obe countyji sta bolj poljedelskega značaja in središči nakarstva. Prva, severna county vsebuje mnogo ovih tujih naselbin, ki dani naseljene v središču Amerike, se niso prav nič prilagodile ameriškim navadam in niso nič napredovale od časa priselitve. Druga, južna county pa, katere prebivalci so v velikem delu tudi le "novi" Amerikanci, predstavlja tip naprednega poljedelskega okraja v Middle West.

V svrhu preiskave, na podlagi katere je bilo sestavljeno poročilo, so bili iztaknjeni neki prav tipični deli v teh countyjih in studirane so bile razmere v vseh družinah, v katerih so se rodili otroci do dveh let nazaj. V severni county — oni nekako starokrajškega značaja — so preiskali 453 družin. Dočim le okoli 30 od sto od staršev v teh družinah so bili rojeni v starem kraju, več kot polovica so bili tu rojeni sinovi tujcev, in sicer taki, ki so se vedno obrnili navade in dostikrat tudi jezik svojih prednikov. Mnoge matere niso znale govoriti angleški, dasi so se rodile v Združenih državah. Razmerje analfabetstva je bilo med materami 54%, kar se tiče tujak rojenih, in 26,7% pri onih, rojenih v starem kraju. Starši so na sploh kazali malo zanimanja za izobražbo svojih otrok, misleč, da je ljudska šola pa še manj čisto zadosti.

V južni county — oni napredni — je bilo rojenih v starem kraju sicer le 14% staršev, ali najmanj polovica vseh mater so bile tujak rojene od tujih staršev. Ali one se predstavljajo tip ameriškega ženstva. Le sedmero mater ni znalo se govoriti angleški in te sobile rojene na tujem. Vse razun dvojice znajo pisati in štiti.

Kar pa se tiče načina življenja, je razlika med tema dvema countyjema naravnost velika. V prvi so ženske podvržene težkemu in napornemu delu na polju in v hiši: večinoma nepotrebnemu vsled pomanjkanja primernega opremljenosti in vsakega komforta. Videli so matere vsiti naporna dela skoraj do dneva poroda. Malokdaj hiša je bila opremljena z vodovodom; v nočni ni bilo najti kopeli ali stranišča. Stanovanja so bila neprimerna; v več kot dve osebi na sobe in nesnaga je bilo v izobilju.

V južni county pa je najti lepe farmске hiše, snažne, prostorne in s primernim komfortom. Le petina niš ni imela vodovoda, in tukaj ni hodi moški po vodi in ne ženska. Telefon je najti večinoma v vseh hišah. Ženske se brižljivo le za gospodinjstvo in opravila, ki se kako lahko delo na vrtu. Ženskoga dela na polju ni; narišuje ljudi je, da matere, ki delajo na polju, ne skrbijo za svoje otroke.

Nazori o materinstvu v obeh countyjih so diametralno nasprotni. V severni je najti matere, ki so opravljale naporna dela kar do poroda, na škodo zdravja mater in novorojenčkov. Petdeset od sto mater se je pri porodu posluževalo babje, večinoma nevednih in nesposobnih. Le četrti del mater je ostajal v postelji po porodu za običajno dolgo desetih dni. V južni county so matere pri-

znale, da naporno telesno delo vsaj tchem zadnjega meseca nosečnosti utegne imeti jako slabe posledice. Tri četrtine žensk od njih so ostale po porodu v postelji vsaj za 10 dni. Vse razun petorice so imele pri porodu zdravniško pomoč.

Sicer v mnogih ozirih se ne moremo ravnati, da predstavlja ta južna county pravec ideal ameriškega, kar bi morala biti, ali vendarle razlika med to in prvo county je velika. V poljedelskih občinah je pravilna oskrba mater in otrok velikokrat otežena zaradi velikih razdalj.

Poročilo pri poroču materinske oskrbovalnice v primernih središčih, ki katerim naj se matere zatekajo za vsak nasvet. Te oskrbovalnice bi zares podpirale pravico amerikanizaciji mater.

Iz velike ameriške puščave

Okostja ljudi, ki ležijo ob celi poti, kažejo potrebo vodilnih znakov, ki bodo kazali potnikom pot k vodnim luknjam, skritim od narave. — Pojedelske in rudarske možnosti ameriške puščave.

Smrti hodi naokrog po takozvani puščavski pokrajini Združenih držav. Ta puščava zavzema 570 tisoč kvadratnih milj ter leži v južno-istočni Californiji, v južni Nevadi ter v onem delu Arizone, ki meji na mehiško mejo. Ta pokrajina je le semptam prerazana od nekaterih naših največjih železnic. Ozemlje med temi železniškimi progami pa je skoraj popolnoma prasto vsake vegetacije ter je obljudeno le od živih bitij, ki so tako ustvarjena, da so popolnoma brezbržna proti pomanjkanju vode na površini zemlje.

Od časa do časa je bilo opaziti zanimanje za to obširno ozemlje, ki se to radi njegovega velikega mineralnega bogastva in radi mogoče rodovitnosti zemlje, ki bi se pokazala takoj, kakorhitro bi bilo mogoče preskrbeti z dosti vode. Pokrajina pa je do blizu v najnovejšem času še večji pomen vsled uporabe avtomobilov ter motornih vozov. Motorni voz bo moral slediti stezam, katere se je določila železnica, ali pa se ustvariti nova pota preko te zapuščenosti pokrajine, da pride po krajši poti do bogatih farm in sadovnjakov južne Californije.

Niti človek, niti motorni voz pa ne more izhajati brez vode in iz tega sledi, da mora imeti potnik, ki se poslužuje tega novega prometnega sredstva, ali velike zaloge vode s seboj ali pa vedeti za skrivne vodnjake, ki so raztreseni po celi puščavi. Take vodnjake in vrele pa je mogoče najti le s pomočjo znamenj, ki kažejo razdaljo in smer ter stajajo na polju, ne skrbijo za svoje otroke.

Potreba takih kažipotov ni nova. Zopet in zopet se povdajajo merodajni krogi potrebo ter navajajo v dokaz veliko število človeških živov, kojih okostnjaki so razprošeni po puščavi, pogosto v kratki razdalji od vrele ali vodnjaka.

Nekaj je bilo že storjeno, da se opremljajo puščave s kažipotmi in to valed inicijative in vztrajnosti nekoga George Whitwell Parsonsa.

Save and Succeed BUY W.S.S.

Se več pa je treba storiti, da se odpravi nevarnosti obširnega sušnega ozemlja in to prav posebno, če bomo skušali spraviti na dan mineralna bogastva tega okraja ter pretvoriti puščavo v velik vrz, ki bo v stanu proizvajati neizmerno množino živil. To niso niti lažne sanje, kajti dobroznano dejstvo je, da je proizvedla zemlja sličnih kemičnih sestavin v bližnji Arizoni bogate letine, kakorhitro so bile zgrajene namakalne naprave.

Vprašanje kažipotov pa ni bilo rešeno, dokler ni Mr. Parsons zainteresiral californijske javnosti, nakar je californijska zakonodajna dovela \$5000 za zgradjenje kažipotov v dveh glavnih puščavskih pokrajinah, obsegajočih 40 kvadratnih milj, v notranjosti države Californije. Leta 1916 pa je kongres dovela svojo \$10.000 za zgraditev sličnih kažipotov po celotnem ozemlju.

V celotni postavili dosedaj 470 kažipotov, ki kažejo imena razdaljo in smer k štirim glavnim namakalnim prostorom.

V svoji brošuri opisuje Mr. Parsons to puščavo na naslednji način:

— Naši smo, da jemlje zrak v puščavi vso mokrotno. Posušni vse čevlje ter vse usnje in skladišča in vsled tega je treba držati usnje v kletih. Tobak postane preveč suh za porabo, razven če je nepredirno zaprt v kosirnih skatljah. Podnebje puščave je skrajno uničevalno za vsa lesena roba. Kljub temu pa na ta suhi zrak svoje prednosti.

Pisatelj pravi namreč nadalje: — Ta zrak v puščavi ima čudovite zdravilne lastnosti, posebno z ozirom na pljučne bolezni in v človeku se zdi, da ne more obstajati nobena bolezen, koje dedič je človeško meso. Človeška bitja se enostavno posuše ter izginejo.

— S tem hoče reči pisatelj, da je ohranjenje neizmerno podaljšano, če so pri drugi bistvene stvari, ki so potrebne za vzdržanje življenja. Če ima Mr. Parsons prav glede zdravilnih lastnosti puščavskega zraka, ne bo poteklo dosti časa, ko bodo stali veliki, hotelom podobni sanatoriji na mestu, kjer žive danes le škorpioni, kuščarji, kače, želve in kojoti.

To puščavsko ozemlje pa ni popolnoma brez vegetacije kot bi človek domneval, vendar pa je rastlinstvo take vrste, da je v stanu obstajati tudi v skrajni suši.

Brez dvoma je, da se mora nahajati voda pod pretežno površino takozvane puščave, kajti drugače bi tudi ne mogli obstajati sedanjí skriti vreli, ki se nikdar ne posuše. Treba je le najti sistem, kako spraviti to skrito vodo na površje ter jo napraviti dostopno celotnemu ozemlju.

STANJE BULGARSKE

Bulgarska je štela 1914. leta 4.506.000 prebivalcev. Bulgarska je poljedelska država. Pred vojno je imela obdelanega 4 milijone hektarjev zemljišča. V sedmih letih se je povečala obdelana zemlja za 50%, a od leta 1901 do 1911. se je povečala njena zunanja trgovina za 80%. Železniške zveze se vedno množijo. Ravno tako tudi brzojavne in poštne zveze. Pred vojno, 1. septembra 1912. leta, je znašal konsolidirani državni dolg 46 milijonov. Po vojni (balkanski) leta 1914. je znašal državni dolg skupaj 1204 milijonov 474 tisoč frankov — na osebo torej 144 frankov (v Srbiji 149). Leta 1914. je znašal državni proračun 251 milijonov dinarjev, v letu 1912. pa 187 milijonov dinarjev. Naravno je, da je sedaj, po štiriletni vojni, državni dolg znatno večji. Računí sedaj se niso sklenili. Medtem ko znaša državni dolg Srbije 2838 milijonov 286 tisoč 750 dinarjev, je bulgarski državni dolg razmeroma večji.

Edina rešitev

Ljubljanski "Naprej" piše: Italija se vije bolečin, katere ji je prizadajala v precejšnji meri draginja. Njeni zdravilniki so ji dali silno učinkujoče zdravilo: vlada sama je določila cene živih na ta način, da je zaukazala znižati prodajne cene od 30% do 50%. Kakšna je posledica? Ljudske mase se deloma pomirjajo, med trgovce in tovarnarje pa je ta odlok zanesel vihar nezadovoljnosti. Eni hite skrivati svoje zaloge, drugi gledajo obupno na gospodarski polen, ki jim ga je povzročil vladni odlok, tretji pa premišljajo, kako se bo začelo s skritim blagom novo verženje. V najkrajšem času se imajo pokazati vse dalekosežne posledice te radikalne operacije, od katere je odvisno — to lahko trdimo — tudi ali ne biti sedanje "zmagoslavje" Italije.

Vse to gibanje tam doli je pa za nas resen opomin, da pogledamo kako stoji pri nas tozadevne stvari.

Da je draginja tudi pri nas že več kot neznosna in da se nam ometa še hujša, o tem ni treba nobenemu dvomiti. Kakšne bodo posledice za moko, na to smo naši čitatelji že opozorili in povedali tudi, kje tiči vzrok, da bomo plačevali jeseni moko po 7 in morda še več kron.

Zanimivo je pri tej stvari tole: v Italiji se trudi vlada, da bi z najradikalnejšimi sredstvi zatrla draginjo, pri nas v Jugoslaviji pa dela vlada sama draginjo. Ministar prehrane sklepa z milijardi pogodb, ki nam draže vsakdanji kruh; drugi ministri so nas oblagodarili z monopolnimi taksumi in carini, kar nam do neznosnosti draži obleko in druge potrebščine. Na vse tozadevne proteste se ničče ne zmeni.

Vprašanje nastane, če je tako radikalno sredstvo, kot se ga je poslužila sedaj Italija, tudi možno odpraviti trajno strašno draginjo. Mi trdimo, da ne. Za trajno odpravo draginje je treba tudi v gospodarsko bolno telo sedanje družbe poseči veliko globlje, z operacijskim nožem. Če si ogledamo praktično, kje tičijo v prvi vrsti vzroki draginje, bomo lahko prav kmalu našli pravi vir vsega zla na našem silno nezdravem gospodarskem telesu.

Poglejmo si najprej banke. One trgnjejo z denarjem. Kdo pa kupuje (odnosno izposojuje) od njih to blago? V prvi vrsti veleindustrija in veletrgovina. Rezultat tega je sledeči: Če plača ta dragi denar pri bankah, zvali to draginjo tudi na ono blago, s katerim sama kupuje, katerega sama prodaja. Težo teh bremen nosi potem konzument. Zato, da bilancirajo banke vsako leto z milijonskimi dobički, zato, da spravljajo bančni akejionarji vsako leto 10% in še višje dividende, mora delavec plačevati drago, neznosno drago moko, sladkor, obleko, čevlje in sploh vse, vse, kar potrebuje. Kje pa stoji zapisano, da mora banka delati milijonske dobičke? Samo v naziranju bančnih akejionarjev stoji to zapisano, pa prav nič drugega.

Poglejmo si veleindustrijo. Tudi je iste kot pri bankah. Če zviša industrijske svojim delavcem plače za 50%, pa podraži svoje izdelke za 100%. On se sploh ne more živjeti v to, da bi se vseeno prav lahko in prav pošteno živel, če bi zaslužil letno mesto 1 milijon samo pol milijona.

In veletrgovina? Če plača trgovec carine od gotovega blaga 10.000 K, pa podraži blago za 15.000 K, ker on misli, da mora

še pri carini zaslužiti, kakor misli bančni ravnatelj, da mora, če izplača 10.000 K posojila, poleg 5—6—7% obresti zaslužiti še 1% provizije.

Značilo za taka naziranja je sledeči slučaj: V Ljubljani so namaj veliko trgovsko podjetje, ki se peča tudi s tem, da posoja svoje delavce drugim podjetjem. To velike podjetje plačuje svoje delavce po 16 K dnevno. Za posojenega delavca pa zaračuna dnevno 32 K (reci dvajsetdeset kron). To je najvišje verženje s človeškimi silami. Seveda podraži potem tudi trgovca, ki mora te drage sile rabiti, več kot temu primerno blago, za katero potrebuje delo teh "izposojenih" ljudi. In tako naprej na vseh poljih in vseh ozirih.

Kako najti izhod iz tega labirinta? Pri bankah in veleindustriji — same s tem, da bi se omejile samovoljno postopanje različnih akcijonarjev. To pa na ta način, da se jim pridene odbor konzumentov, obstoječih iz zastopnikov delavcev in uradnikov, ki bodo imeli moč uveljaviti nazor, da je prav vseeno, če izplača banka ali veleindustrija mesto 10% dividende samo 2% ali 3%. Če se je moral delavec navaditi v teh letih na najhujše pomanjkanje, zakaj bi se ne mogel akcijonar navaditi, da bo spravil letno samo za delo, da odpravi kupone pri svojih delavcih, mesto 10.000 K samo 5000 K ali še manj? Saj je prav tako človek, ket delavce in stradati mu radi tega tudi ne bo treba.

Ta pot bi bila prva stopnja k socializaciji, kateri se ne bo mogla izogniti niti Italija, niti Jugoslavija.

Pri veletrgovini je isto. Zakaj mora iti blago, ki pride od drugega, skozi tri, štiri roke verižnikov, predno pride drago plačano v uporabi konzumentu? Trgovino je treba koncentrirati in pa po gori navedenem zgledu socializirati. S tem bi bilo dosegeno dvoje: prvi bi se cene vsem potrebnim izdelkom znižale, drugi bi izginilo iz družbe mnogo tvojov, kar so akcijonarji in verižniki. Prvi služijo ogremne tisočake samo s tem, da po kavarnah skl-pajo kupčije o blagu, katerega jim niti videti ni treba.

Tu je treba torej v prvi vrsti korenite reforme! Ali je pa sedanja vlada zmožna izpeljati tako reformo? Gotovo ne, o tem nobenega dvoma. Zato je treba v prvi vrsti njo socializirati, in sicer na ta način, da dobe v državi premočni elementi, ki bodo imeli precej resne volje tudi snisel za take reforme.

Znatno kerak k temu bi bile volitve.

Dajte nam volitve v prav vse zastope, pa bo prav kmalu draginja padala in padala!

Na Češkem so se pred nedavnim izvršili volitve v občinske zastope. Izid je bil ta, da so dobili socialisti ogromno večino. In kot prva naravna posledica je, da je padla takoj meščanska vlada dr. Kramšča.

In predsednik česko-slovaške republike Masaryk je nato takoj izjavil, da je glavna naloga nove vlade, da reši čimprej vprašanje socializacije!

Tudi nova česko-slovaška republika je doživela letos prav take pojave, kakor jih doživlja sedaj Italija.

Zato še enkrat: najprej je treba socializirati državno upravo, potem pa industrijo in trgovino. To je edina pot, po kateri je mogoče priti do dovoljnih gospodarskih in političnih razmer.

ALI STE BOLNI?

Ako imate kako bolezen, ne glede na to, kako dolgo in ne oziroma se na to, kateri zdravnik vas ni mogel ozdraviti, pridite k meni. Vrnili vam bo vaše zdravje.

Oddajenje ali pa pomanjkanje denarja naj vas ne zadržuje. Vse zdravim enako: bogate in revne. Jaz sem v Pittsburghu najboljši specializet za moške in sem nastanjen že mnogo let. Imam najboljšo opremljen ured, tušč stroj za X-zarke, katerim morem videti skoz vas kakor skozi steklo. Imam svojo lastno lekarno v kateri se nahajajo vse vrste domačih in importiranih zdravil. Ne bodite bolni in pridite k meni kot k prijatelju. Govorim v vašem jeziku. En obisk vas bo prepričal kaj morem za vas storiti.

Imam Erlichov slovití 608 za krvne bolezni in ozdravim bozoni v nekaj dnevi. Ozdravim sem tlezní, urbenje mozole in vse kronične bolezni.

ZMERNE CENE.

Prof. Dr. H. G. BAER,

311 Smithfield St.

Pittsburgh, Pa.

VAŽNO. — Održi to in preprosti o sebi.

